

Plantenziektenkundige Dienst zet koers uit voor komende jaren

'Plantgezondheid, daar gaat het om'

Y. Backer

Postbus 112, 6720 AC Ede

Verbreding van het maatschappelijke netwerk, vernieuwing van de garantiesystematiek, het opstellen van een kennisbeleidsplan, kennismanagement en een kwaliteitszorgsysteem. Dit zijn slechts een paar zaken, die voortvloeien uit de strategienota die de Plantenziektenkundige Dienst (PD) recent heeft opgesteld en die inmiddels de leidraad is voor de organisatie en haar medewerkers. Het toekomstbeeld dat de PD voor zichzelf verwoordt, ademt ambitie.

'Waar staan we?' 'Wat komt er op ons af?' 'Welke positie willen of moeten wij gaan innemen?' 'Wat verwacht de buitenwereld van ons?' 'Welke ambities hebben we en hoe realiseren wij die?' De PD heeft zich het afgelopen anderhalf

jaar intensief met deze vragen beziggehouden. En de buitenwereld kan zich hetzelfde afvragen over de PD. Dit artikel geeft een paar antwoorden aan de PD en de buitenwereld.

Om antwoorden te krijgen op deze vragen zijn er zowel intern als extern interviews afgenomen. LTO, keuringsdiensten, aansturende afdelingen van het Ministerie van LNV, handelshuizen en Wageningen UR waren de externen die met diverse stellingen over de PD zijn geconfronteerd. Alle bevindingen zijn vervolgens bekeken en gewogen. Dit heeft geresulteerd in een ambitieus stuk, waarin de strategie van de PD is vervat. Deze nota geeft de PD houvast bij het maken van de juiste keuzes en de toekomst van de dienst te versterken.

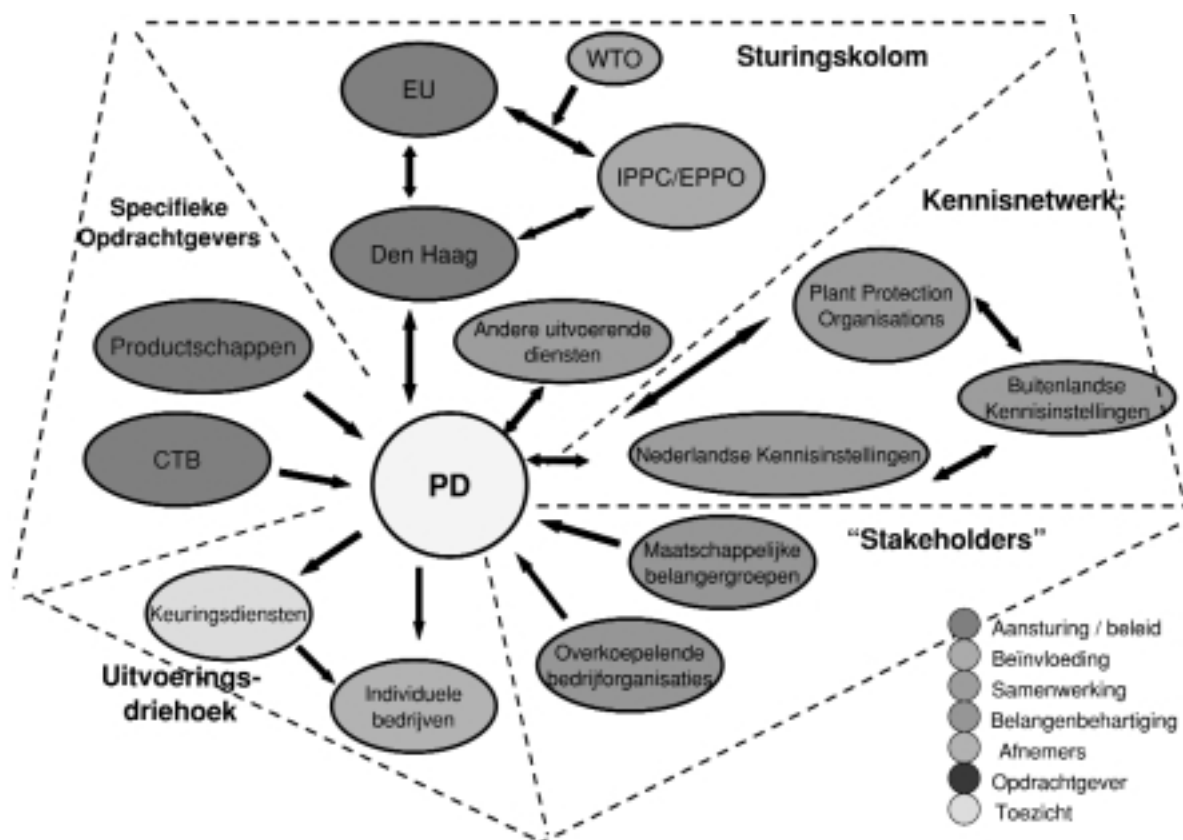

Fig. 1: Het speelveld van de Plantenziektenkundige Dienst

Fig. 2: De PD wil meer bedrijfsprocessen gaan borgen.

Intern is de nota daarmee richtinggevend. De strategienota verschaft externen meer zicht op de werkzaamheden van en de mogelijkheden die de dienst te bieden heeft. Dat laatste is een enorme winst. Externe respondenten gaven meermalen aan dat de PD ongetwijfeld een gedegen organisatie is, maar dat er weinig zicht is op wat de dienst nu eigenlijk precies doet. Van de nota zijn trouwens twee versies verschenen. Eén toegespitst op intern gebruik en een tweede die naar de doelgroepen van de PD zal worden verzonden.

De PD, opgericht in 1899, is sinds 1994 een agentschap van het ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (LNV). Waarom nu pas, anno 21e eeuw, een strategienota, is een vraag die voor de hand ligt. Het antwoord kan kort en krachtig zijn. De omgeving van de PD verandert snel en ingrijpend, zowel nationaal als internationaal. Enerzijds vroeg de Bestuursraad van LNV om een strategisch plan om de sturende rol van het ministerie op missie en strategie te kunnen versterken. Anderzijds was er ook intern behoefte binnen de ver-

anderende context opnieuw lijnen uit te zetten naar de toekomst, waarin de maatschappelijke relevantie en de context van fyto-sanitaire regelgeving beter tot uitdrukking kwam. Hieruit is ook een wijziging van de missie voortgekomen. Met deze strategienota heeft de PD een kader voor toekomstige beslissingen.

Missie

'Samen werken aan voedsel en groen van internationale klasse' is de missie van het Ministerie van LNV. Binnen dit kader heeft de PD een eigen nieuwe missie geformuleerd, namelijk 'Wij bewaken en bevorderen de gezondheid van planten vanuit een internationale context'. Een gezonde land- en tuinbouw is een publiek belang waaraan collectief moet worden gewerkt. Het fyto-sanitaire werkveld verbreedt zich van de productie-sector naar de sector natuur. Fyto-sanitaire maatregelen kunnen daardoor ingrijpen in de directe leefomgeving van burgers. Als uitvoerende dienst speelt de PD een essentiële rol in de beleidscyclus op de terreinen 'duurzame landbouw', 'gewasbescherming' en 'internationale handel'. De dienst gaat intensief samenwerken met andere mensen en organisaties die eveneens een gezonde groene sector nastreven. Daar waar wordt gesproken van 'groene ruimte' wil de PD, naast land- en tuinbouw, speciale aandacht besteden aan natuur en openbaar groen.

Een aantal ontwikkelingen ligt ten grondslag aan de vernieuwde positionering van de PD. We noemen de LNV-nota 'Voedsel en Groen', waarmee de aandacht van producent naar consument verschuift, maar ook de oprichting van nationale en Europese Voedselautoriteiten en het anti-gedoogbeleid van het kabinet. Ook de wereldwijde harmonisatie (WTO-SPS: World Trade Organization - Sanitary and

Phytopathological Standards), de uitbreiding van de Europese Unie en de LNV-nota 'Impuls voor Vernieuwing', waarin de eisen zijn verscherpt die aan uitvoerende diensten worden gesteld, hebben de PD aangezet om na te denken wat voor organisatie de dienst wil zijn en worden.

Speelveld

De positie van de PD is als die van een spin in het web. Lijnen zijn er onder meer richting EU, WTO, de International Plant Protection Convention (IPPC) en de European and Mediterranean Plant Protection Organization (EPPO), naar specifieke opdrachtgevers als productschappen en het College voor Toelating van Bestrijdingsmiddelen (CTB), naar keuringsdiensten en individuele bedrijven, naar kennisinstellingen zowel nationaal als internationaal en naar zogeheten 'stakeholders' als overkoepelende bedrijfsorganisaties en maatschappelijke belangengroeperingen (fig. 1). De verantwoordelijkheid voor een gezonde groene sector ligt bij een groot aantal partijen in binnen- en buitenland. Deze partijen hebben vaak sterk tegengestelde (deel)belangen. De PD stelt zich ten doel te bewerkstelligen dat internationale regels evenwichtig, helder en uitvoerbaar zijn.

Bindende samenwerking met zusterorganisaties over de gehele wereld wordt door de PD gezocht. Deze samenwerking is erop gericht kennis uit te wisselen en werkwijzen op elkaar af te stemmen. Om toegang tot kennis op het gebied van quarantaine organismen, risicomanagement en gewasbescherming te behouden, acht de PD het essentieel om zelf voldoende mogelijkheden te hebben kennis te ontwikkelen, met name de vertaling van fundamentele kennis die op universiteiten

en onderzoeksinstellingen wordt ontwikkeld naar de fytosanitaire praktijk.

Taken

De taken die de PD voor zichzelf ziet weggelegd worden in de nota als volgt omschreven:

- voorkomen dat ziekten en plagen en ongewenste planten binnen Nederland en over de wereld worden verspreid
- bevorderen dat planten en ziekten en plagen op een veilige en duurzame wijze worden beheerst
- voorkomen dat groente en fruit van inferieure kwaliteit worden verspreid
- kennis ontwikkelen en toegankelijk maken

De basis van de fytosanitaire garantiesystematiek is gebaseerd op ketengerichte risico-analyses. Meer dan voorheen hanteert de PD hierbij het uitgangspunt dat het bedrijfsleven en individuele bedrijven ook een eigen verantwoordelijkheid hebben. In overleg met de opdrachtgevers wil de PD daarom de werkwijze van 'inspectie van partijen' verschuiven naar 'monitoring en borging van processen'. Overigens beslist hierover niet alleen de PD maar ook de Europese Unie.

In toenemende mate is de consument bezorgd over de gezondheidsrisico's van residuen van chemische bestrijdingsmiddelen in voedingsmiddelen en in het milieu. Vermindering van het gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in de agrarische sectoren wil de overheid realiseren door middel van geïntegreerde gewasbescherming op gecertificeerde bedrijven. De PD zet zijn deskundigheid op het terrein van geïntegreerde gewasbescherming in. Illustratief in dit verband is te melden dat de afdeling Fytofarmacie recent de

naam heeft veranderd in Geïntegreerde Gewasbescherming, waarmee duidelijker is geworden wat het werkterrein van deze afdeling is en waarvoor men er kan aankloppen.

Kwaliteit

Met een effectieve en efficiënte dienstverlening, eerlijke en betrouwbare producten, transparante en controleerbare procedures en toegankelijke en deskundige medewerkers wil de PD kwaliteit leveren. Daarop spreekt de dienst ook zijn medewerkers aan. De PD 'nieuwe stijl' wil een lerende organisatie zijn. In de ontwikkeling van kennis en vaardigheden investeert de dienst. Dat uit zich onder meer in de nieuwe bedrijfsopleiding, maar ook in het implementeren van competentie management.

Werken aan een gezonde groene sector is vooral een kwestie van samenwerking met collegae, partners, opdrachtgevers en doelgroepen. Was de rol van de PD uit het verleden er een die gericht was op het 'vergaren en houden van informatie', nu zal deze gericht zijn op 'zorg voor kwaliteit van informatie en deze voor iedereen toegankelijk maken'. Daarmee is de PD geen gesloten organisatie meer, maar wil open en transparant zijn. Deze attitude past in de veranderde maatschappij. Met het veranderen van de samenleving veranderen de rollen van de organisaties die daarvan deel uitmaken. Dus ook die van de PD.

De nieuwe missie van de PD betekent een verbreding van activiteiten en netwerken. 'Communicatie over wie we zijn, wat we doen en wat we voor de samenleving kunnen betekenen, is hierbij van groot belang', schrijft de dienst in de strategienota. Dit artikel past in die strategie.